

36 Laajan reservin hyöty maanpuolustuksen tukena

Äänitteen kesto: 39 min

Litterointimerkinnot

Marko Palokangas	Haastattelija
Jaakko Puuperä	Vastaaja
Intro	Intro
sa-	sana jää kesken
(sana)	epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
[tauko 10 s]	vähintään 10 sekunnin tauko puheessa
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

---

[musiikkia]

Intro: Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimessä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskustelevat ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[musiikki loppuu]

Marko Palokangas: Tervetuloa kuuntelemaan Sotataidon ytimessä -podcastia. Käsillä on uusi podcast-sarja, jonka kantavana teemana tällä kertaa on sodankäynnin laaja-alaisuus. Minä olen sotilasprofessori Marko Palokangas sotataidon laitokselta, ja tällä kertaa kanssani on keskustelemassa päätoimittaja Jaakko Puuperä. Tervetuloa, Jaska!

Jaakko Puuperä: Kiitos.

Marko Palokangas: Tänään keskustelemme laajan reservin hyödyntämisestä maanpuolustuksen tukena Suomessa. Kysymyksenä voisi kenties olla tänään kantavana ajatuksena se, että miten laajaa suomalaista reserviä voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa entistä tehokkaammin, ja minkälaisia eri mahdollisuuksia tai esimerkkejä reservin hyödyntämisestä yhteiskunnan turvaamiseksi löytyy myös muualta maailmasta. Näihin kysymyksiin siis pureudumme tässä podcastissa.

No nythän me tiedämme, että maailmassa eletään kovin turvatonta aikaa. Tai ehkä vois sanoa, että vähintäänkin tuo Venäjän toiminta Ukrainassa vuodesta 2014 alkaen on aiheuttanu paljon hämmennystä niin poliittisissa päättäjissä kuin kansalaisissa. Onko koti, oma kotimaa, Suomi, turvallinen? Miten, Jaska, näät tämän asian?

Jaakko Puuperä: Joo, kyllähän tietyst kaikki on suhteellista, pitää tietyst sanoo heti alkuun näin valtiotieteilijänä, et mitään järkevää vastaust ei saa! Ensinnäkin mä tarttusin tohon sun alus esittämään kysymyksenasetteluun. Se on must hirveen hyvä, koska kun lähetään pohtimaan siin turvallisuusympäristössä, oli se sitten enemmän tai vähemmän turvallinen, ja sitä, miten voidaan hyödyntää paremmin kaikkien yhteiskunnan toimijoiden, sekä fyysisten että juridisten toimijoiden, osaamista ja suorituskykyä ja nimenomaan kyvykkyyksiä sen yhteisen turvallisuuden kehittämiseksi kaikissa eri kriisin vaiheissa. Oli sit kysymys niin sanotust normaaliajasta, harmaast ajasta, sotatilasta, mistä hyvänsä näitten väliltä. Niin siin on must just keskeistä pohtia sitä, että mitä me voidaan tehdä, ja sit katsoo maailmalt niit malleja.

Ja täs käy hirveen helpost niin, et se keskustelu menee sit siihen, että suojeluskunnat, kodinturvajoukot, näin poispäin. Itse toki näen suojeluskunnat historiassa, ne ollu meille hirvittävän hyödyllinen ja tärkeä poliittisista ongelmistaan ja haasteista huolimatta. Tai vastaavasti kodinturvajoukot Pohjoismaissa, hirveen hyviä malleja. Mutta jo pelkästään poliittisestiki, mut myös asiallisesti ois hirveen tärkeetä mun mielestä keskittyä siihen, että mikä ratkasu sopii meille. Ja ei sen pidäkään olla mikään kopio mistään, varsinkaan mistään, mikä on historiasta, (joka on elänyt) [03:27] siinä ajassa, vaik ois toiminu kuinka hyvin. Mut meiänki yhteiskunta on muuttunu valtavasti.

Tohon kysymykseesi tosta, et onko maailma muuttunu turvattommaks, tai muuta. Mä sanosin näin, että turvallisuus on aina viime kädessä subjektiivinen tunne. Niin kauan, kunnes sua osotetaan kiväärillä otsaan, nii sit on tietyst aika turvatonta ihan kiistatta. Se on tunnetila, ja tässä näkyy just hirveen hyvin se (--) Ukrainan sodassa, että... Tää tietyst saattaa kuulostaa jälkiviisastelult ja omakehulta, ja olkoon vaikka sitä sitten, mutta joku vois kattoo, mitä on 20 vuoden aikana itse kirjoittanu ja toimittanu, niin kyl sit on tullu varoteltu aika paljon. Ja sama, mitä sotaväkiki on tehny. Ja [naurahtaa] sanosin just näin, et se keskeinen pointti siinä on se, että miten ihmiset kokee, näkee asiat. Nyt esimerkiks meil nähdään, että maailma on muuttunu turvattommaks. Ei minun mielestä. (Ei se tietyst) turvallisemmakskaan oo muuttunu.

Marko Palokangas: Tarkotatko siis, että nyt siihen on herätty siihen turvattomuuden tunteeseen?

Jaakko Puuperä: Siihen on herätty. Ja esimerkiks meiän tasavallan presidentti on sanonu must välillä tosi hyvinki, että on riisuttu naamiot, ja näin poispäin. Ja sit toisaalta muistuttanu siitä, että... Niinku monet sotilasasiantuntijat varsinkin, että Venäjä esmes, kun siitä tässä kuitenkin on kysymys. Ja nykyään sentään onneks saa sanoo asiat oikeel nimellä, se on hirveen tärkeetä se manifestaatio. Niin mä sanosin näin, että eihän Venäjäst... (--) [05:03] tietenkään pidä johtaa [naurahtaa] väärin johtopäätöksii, mutta eihän Venäjäst ole välitöntä sotilaallist uhkaa todennäkösesti kymmeneen vuoteen sen jälkeen, ku se on saanu Ukrainassa selkänsä tai ollu saamatta.

Marko Palokangas: Mä, hei, sen verran tartun tähän... Mainitsit sanan suojeluskuntajärjestö ja pohjoismaisia esimerkkejä. Nythän faktahan on se, että

Suomes on aika pitkät perinteet, ja meil on kokemuksia turvallisuuden eri järjestelyistä, kansalaisten hyödyntämisestä osana sitä. Tänä päivänähän puhutaan oikeestaan yhdellä sanalla: se on kokonaisturvallisuuden malli, jota Suomessa noudatetaan. [taustalla puhetta]. Nii, ja siihen tietysti liittyy turvallisuusviranomaisten ja ministeriöiden lisäksi elinkeinoelämä ja järjestöt ja vapaaehtoistoiminta.

Tää vapaaehtoisuus on varmaan yks semmonen keskeinen tekijä sitä yhteisen turvallisuuden ylläpitoon. Mä haluaisin vielä korostaa tietysti näin turvallisuusviranomaisena ja sotilasviranomaisena sitä, että usein kuullaan ja sanotaanki ääneen se, että no, turvallisuudestahan vastaa viranomaiset. Mä oon kyllä siitä vahvasti eri mieltä: turvallisuus on jakamaton vastuu, se kuuluu meille kaikille. Se on kaikkien kansalaisten yhteinen asia. Ei sitä voi ulkosta yhdelle viranomaiselle tai useammalle viranomaiselle, se kuuluu kaikille.

Mut tähän liittyy nää perinteet. Kun suojeluskuntajärjestö mainitsit, niin siellä on malli, jolla saadaan organisoitua isoki joukko ihmisiä turvaamaan jotain tiettyä osaluuetta, jonka ei tarvitse välttämättä olla sitä aseellista toimintaa. Onks sulla tästä ulkomailta jotain esimerkkiä vaikka mainita tai –

Jaakko Puuperä: Joo, toki. Siis suojeluskuntien organisaatiomallihan oli ajassaan erittäin hyvä, ja siin on (monta asiaa) [06:55], mitkä ois edelleen täysin käyttökelpoisia. Siis keskeisimpiä on... Sama ku näis ulkomaisis malleissa, mistä tos... Toki mielellään muutaman sanan sanon. Yks keskeisimpiä tai keskeisin asia on se, että se malli pitää rakentaa sillei, että sen vapaaehtosen toimijan tai vapaaehtoisuuden energian tarkoitus ei oo olla mitään viihdettä. (--) kiva, et pojat viihtyy, mut tärkein on, et homma joutuu, niinku yks opistoupseeri aikanaan Lapis sano, et täs on ne prioriteetit. (Järjestys on se, et) homman pitää joutuu, ja sit poikien viihtyy, ja sit kaikki sujuu hyvin.

Marko Palokangas: Ja nykyään tyttöjenki. Tai naisten ja miesten [naurahtaa].

Jaakko Puuperä: Totta kai, kaikkien oletettujen. Juuri näin. Mut sit tulee, seuraava asia on... Tai siis tärkein asia on se, että sen pitää oikeest palvella sitä turvallisuustavotetta, mikä on. Elikkä käytännös tarkoittaa sitä, että se pitää organisoida niin, et se on Puolustusvoimien johdossa. Ja sit se, et onko se nyt sit ministeriön alla vai pääesikunnan alla vai missä onkaan, se on sitten toki oleellista, mutta se on sit käytännön järjestelyitä. Ja (esmes) [07:59] pohjoismaisis malleissa, niin Tanskassa muistaakseni se on puolustushallinnon, elikkä ministeriön alla, ja sit Ruotsissa se on taas suoraan pääesikunnan alla, ja niin edelleen.

Et Suomessa se oli aikanaan niin, että... Minkä haluan tässä sanoo, koska monet ei sitä ymmärrä meiän suojeluskuntien osalta, että suojeluskunnat oli osa puolustuslaitosta. Ja sen toinen osa oli sotalaitos. Tai sotavoimat ja puolustusvoim-, öö, suojeluskunnat, ja sit oli puolustuslaitos. Ja se oli osa (sitä systeemiä), se ei ollu mikään semmonen reserviläiskerho. Yhtään reserviläiskerhoja väheksymättä, mut siit ei ollu kysymys,

vaan se oli oikeesti valmiutta ylläpitävää ja kouluttavaa toimintaa. Ja se on must sen asian pihvi.

Sithän se voidaan hoitaa monel taval. Yhdysvalloil on kansalliskaartinsa. No, kansalliskaarti tietyst sai huonoo mainosta, ku (-) ilmavoimien vänrikki tossa vähän (kunnostautui) [naurahtaa] -

Marko Palokangas: (--)[08:59] yksittäistapauksia -

Jaakko Puuperä: Ne on yksittäistapauksia tietenki aina. Mutta sanonpahan sen kuitenkin, ettei siihen takerruta. Mut tosiaan, niin sit tietenki Virol on oma Kaitseliitinsä, joka muistuttaa hirveen paljon pohjoismaisia kodinturvajoukkoja, jotka taas on itse as suojeluskuntien kopio alun perin.

Marko Palokangas: Se tais olla niin, että suojeluskunnissa aikanaan Suomessa, ennen ku se lakkautettiin vuonna 1944 fasistisena järjestönä valvontakomission vaatimuksesta. Eiks se ollu myöski nii, että eduskuntahan sen päätöksen itse asiassa teki?

Jaakko Puuperä: Kyllä (--).

Marko Palokangas: Niin siihen kaiken kaikkiaan laskettiin, vähä laskentatavasta riippuen, kuuluneen noin 150 000 ihmistä, joka on aika iso määrä.

Jaakko Puuperä: Nii, ja sit ku muistaa, et sen ajan... (--) suojeluskunta pitää sit käsitellä ikään ku kolmena eri ajanjaksona, se vuoden -18 ja sitte se sotien välinen aika ja sit sotien aika taas. Niin jos ajatellaan suojeluskuntia, mitä se oli YH:n aikana, eli (-) harjotusaikana syksyllä 1939 (--), saavuttanu, niin siihen on oleellist just se, että ku muistaa, et sen ajan kenttäarmeija oli noin 300 000 miestä. Niin siitä käytännössä puolet oli sellaisia suojeluskuntalaisia, jotka oli käytettävissä. Tokihan suojeluskuntiin kuulu sitte kannatusjäseniä sun muita. Ja oli tietenki Lotta Svärd, jota ei saa koskaan unohtaa, siel tukemas toimintaa. Mut se oli valtava se rooli.

Ja oikeestaan ei piä koskaan takertuu pelkästään niihin numeroihin, vaan nähdä se osaaminen siel takana. Harva esmes tietää, että meiän koko ilmatorjunnan upseeristo koulutettiin suojeluskunnissa. Siis maavoimat, tai sen aikanen sotalaitoksen tää maavoimakomponentti, niin se ei kouluttanu yhen yhtä ilmatorjuntaupseeria ennen toista maailmansotaa, ei ainuttakaan. Koulutti kaikki suojeluskunnissa.

Marko Palokangas: Ei nyt mennä enää ihan puhtaasti siihen suojeluskuntien sellaisenaan hyödyntämiseen nykypäivänä, mutta tästähän on tehty alotteita vuosien varrella perustaa uudelleen samanlainen organisaatio. Tais olla jopa heti Krimin niemimaan valtauksen jälkeen 2015, niin tais olla edellinen alote, jossa esitettiin, et perustettas suojeluskunnat uudelleen, mutta siihen ei nyt oikeen löytyny minkäänlaista poliittista tahtotilaa. Ja sit toinen oli tietysti, Puolustusvoimat näki silloin ihan

perustellustikki sen, että tämä maanpuolustuskoulutus, joka on organisoitu vähän samaan tyyliin, täyttää sen tarvittavan aukon, koulutuksellisesti ainaki. Mut sit täytyy tietysti muistaa, että aikanaan suojeluskunnit oli hyvin tärkeä tehtävä perustamisessa.

Jaakko Puuperä: (Se on) [11:40] just se.

Marko Palokangas: Ja siin on iso rooli. Mut vähän tähän nykypäivään vielä, niin me muistamme, tossa taannoin, vuosia sitten, kun lähetettiin niin sanottu reserviläiskirje, joka aiheutti paljon, ehkä osin jopa hämmennystä, mutta myöskin vireitä siitä, että hetkinen, meillähän on noin 900 000 koulutettua reserviläistä, vähän laskentatavasta riippuen. Osa on tietysti niin sanottua radiolla käskettävää joukkoa, jotka on hyvin harjoitettu ja osaa käyttää nykyaikaisia asejärjestelmiä, aseita ja välineitä. Mut paljon oli niitä, jotka on täysin sijoittamattomia, jolla on se peruskoulutus, eli asevelvollisuuden kautta käyty varusmiespalvelus. Ja siinä tietysti on potentiaalia. Ehkä siin oli osa myöski viesti ulospäin, että meillä on tämmönen joukko olemassa, vaikka kaikki siitä ei ole sijoitettuja. Sijoitettuja tänä päivänä on se 280 000. Nää on tietysti vaan numeroita, mutta siinäkin... Nyt kun olemme puolustusliitto Naton jäsenvaltio, niin on aika suhteellisen isokokoinen sijoitettu reservi, plus sitte vielä se iso osa sitä koulutettua sijoittamatonta reserviä. Miten sä näät tän kokonaisuuden?

Jaakko Puuperä: Tos on hirveen tärkeet... Mä meen vähän takaperin. Toi Nato pitää kans muistaa täs hommas, et jos aletaan miettii sitä, että minkälainen systeemi meillä vois olla, miten voitais kehittää meidän toimintoja. Oleellisint siinä ois must kaks asiaa, elikkä se, että ensinnäkin siin pitäis pystyy erottamaan asian ikään kun akateeminen tutkiminen ja sen suunnitteleminen poliittisista pmissseistä. Elikkä ikään kun... Vähän niinku aikanaan tehtiin iskukykytutkimus, joka tietenki liittyy enemmän materiaaliin.

Mut ihan samal taval tässä, ku mietitään ihmisten organisointia ja tehollista käyttöä, nii ensin pitäis tutkia ilman poliittisia vaikuttimia, ikään ku out of the box, se maailma, että mitä tarvitaan, ja mitä voidaan tehdä. Ja sitte tehä siitä ikään kun, vaikka Maanpuolustuskorkeakoulun toimesta, tutkimus tai tutkimuksia, tai miten hyvänsä, miten resurssit antaa periks, ja esittää: näin tää vois olla. Ja sen jälkeen sitte se, jos se poliittinen päätöksentekokoneisto on pätkääkään siitä kiinnostunu, niin he tietenki sitte tekee sen poliittisen päätöksen, siit tulee sellanen ku tulee. Mut tärkeint siin on just... (Missä mä) [14:26] viittaa tohon Natoon muun muassa on se, että se järjestelmä pitää suunnitella sillee, et se vastaa sitä senhetkistä tai varsinki, viel mieluummin tulevaa tarvetta.

Et jos nyt ajatellaan vaikka, jos meen detaljitasolle, (konkretiaan, ettei) ihmiset ihan nukahda, niin ajatellaan näin, että meille tulee sit vaikka päätös, et esmes vaikka Rovajärven johonki lähialueelle sijoitetaan Naton pysyväisvarasto. Ja sit siel on pysyvä harjotusalue, ja vaikkei ois joukkoja, varsinki jos ei oo joukkoja, nii sinnehän tarvitaan tietenki se alueen suojaaminen myös normaaliolojen aikana. Niin nyt tullaan siihen asian ytimeen, elikkä siihen, että siin pitäis säästää pelkästään jo rahaa valtavasti sillä, että (--) pystys organisoimaan osittain vapaaehtosesti tai erilaisilla

sopimusjärjestelyillä, niinku meil on sopimuspalokunnatki. Mitä moni Suomes ei siis ymmärrä, että valtaosa Suomesta on täysin sopimuspalokuntien varassa. Seki on kuitenkin pohjimmiltaan vapaaehtostoimintaa.

Marko Palokangas: Mun on pakko tarttua tähän, koska minulla on pitkä, yli 35 vuoden sopimuspalokuntatausta, ja tiedän varsin hyvin, mistä puhut. Ehkä kuuntelijoille, viitaten tähän, mitä äsken sanoit, on hyvä tuoda esille tosiaan, et Suomessahan pelastustoimi on järjestetty siten, että se nojaa 85-prosenttisesti sopimuspalokuntiin, jotka on siis vapaaehtosia palokuntayhdistyksiä, joilla on koulutus, varusteet, välineet, osaaminen. Ja sitä kautta tuotetaan sitä palvelua sinne alueille, ennen kaikkea tonne harvaseuduille, taajamien ulkopuolelle. Kaupungeissahan pelastuslaitokset hoitaa käytännössä vakinaisten puolelta sen.

Ja täs on itsas semmonen jännä asia liittyen tähän suomalaiseen reserviin, että silloin ku puetaan tämä vihreä puku päälle, nii sitä katsotaan sotilasjoukkona. Ja sama juttu on sopimuspalokunnissa: ku ne palokuntalaiset istuu siinä sammutusasussa sinne auton takapenkille, niitä katsotaan pelastustoimen edustajina. Mut harvoin muistetaan sitä, että siellä saattaa istuu takapenkillä... On se sitte puolustusvoimien auto tai pelastustoimen auto, niin siel saattaa istua lääkäri, professori, sorakuski, autonkorjaaja, ja etupenkillä on yksikön johtaja, joka voi olla ihan minkä tahansa taustan henkilö. Mut tavallaan tää henkilöiden kautta tuleva yksilön osaaminenhan on se kaiken ydin. Vai?

Jaakko Puuperä: Se on näin, ja sit toisaalta samaan aikaan... Itse esmes aikanaan... En nyt halua mitään joukkoi mainita, etten tuu möläyttäneeks mitään, mitä ei pidä möläyttää. Niin itte nähny aikasemmis sodan ajan sijoituksis aikanaan, ku semmost viel oli, ja näin pois päin, itelläni, esmes tilanteit, jos on saattanu olla vaikkapa joku esimerkiks logistiikkaviranomainen, jolla on valtava osaaminen omalta alaltaan, ja se on (--) [17:25] sijoitettuna periaattees oikeeseen joukkoon, mut tekemään tehtävää, joka on semmonen, et sen tekis kuka tahansa, joka osaa tietokonetta käyttää. Ja sit tullaan just (--) varauksiin ja muihin, elikkä miten varata... Et jos (ajate-, sä) oot vaikka logistiikkapäällikkö jossain satamassa, nii oisko sen kuitenkin parempi ehkä istua logistiikkapäällikkönä siel satamas sen kriisin aikanaki ja vetää vaikka tarvittaes sotilasvaatteet päälle, kuin siirtyy johonki, niinkun, ja sit ihmetellään, [naurahtaa] kuka hoitaa sen logistiikan siel satamassa.

Et oikeestaan tällästen asioiden hoitaminen, yhtään väheksymättä sitä... (Just jossaki) palokunnas on sullei... Sama ku tämmösen vapaaehtosen maanpuolustuksen hyödyntäminen kriisiolois, nii siin on paljon samaa ku sopimuspalokunnas sikäli, että siin pitäs olla semmost joustavuutta, et esmes henkilö saattaa olla sijoitus vaikka panssariprikaatissa joukkuejohtajana. Mutta jos tulee yllättävä tilanne, ja hän kuuluu vaikka paikalliseen kodinturvaan tai suojeluskuntaan, tai mihin tahansa kansalliskaartiin kuulukaan, ja hänel ois ensimmäinen tehtävä siellä, jonka jälkeen sitte hänet hyvin nopeest poimittas siihen omaan joukkoonsa. Ihan niinku siin sopimuspalokunnassaki, jos joku metsäpalo vaikka pitkittyy, niin eihän siel jonku sairaalan lääkäri kovin kauaa ehi keikkua siel sammutustehtävässä (--) [18:44] korvataan jollaki muulla henkilöllä.

Mut just tavallaan luoda järjestelmä, joka on joustava ja ihmisten halua hyödyntävä. Ja samaan aikaan... Se on hirvittävän haastava oikeesti. Samaan aikaan sen pitäis pystyy tekemään sellanen, et se on hallinnollisesti kevyt. Ja se on kova haaste, et tää ei oo todellakaan mikään sormiennapsautushomma, vaan tää pitäis mieltii hyvin tarkkaan. Ja nimenomaan painotan sitä, et se pitäis tutkia akateemisesti ilman mitään rasitteit ja rajoitteit, ilman mitään ay-politiikkaa, ilman muutakaan politiikkaa. Ja sit totta kai, koska sodankäynti ja turvallisuus, ne on politiikan välineitä tai tiloja, niin sit totta kai (se pitää alistaa) poliittiseen päätöksentekoon, joka sitten tarvittaes toteaa, et ei me voida tämmöst tehdä, koska suojeluskunnat. Niinku meil valitettavast Suomes on monta kertaa käynyt, et me kaivetaan historian laatikosta vuoden -18 kauhut. Mikä on hirveen surullista. Mä en tarkota (--) unohtaa historian kauhuja, ei missään tapauksessa. Mutta ei niitten kaa pidä samas sängys elää loppuelämäänsä.

Marko Palokangas: Mä aistin tässä vähän sellasta, että nyt... Aika monta kertaa nostit tän akateemisen tutkimuksen esille, nii pallo on nyt Maanpuolustuskorkea(-) [19:58]! Huoli pois sinällään, mä voin sanoa kuulijoillekin, et näitä ja monia, monia muita tähän liittyviä asioita meillä tutkitaan jatkuvasti, ja toki se on erittäin tärkeä osa ihan päivittäistyötä. Siitähän me nytkin (keskustelemme).

Jaakko Puuperä: Juuri näin, ja toki itseki tost oon tietonen, ja ymmärrän, et siel on paljon tutkimusta, joka on sellast, ettei siitä voi eikä tulekaan huudella ulospäin. Ja sehän ei oo tavallaan siin vaihees, ku asiaa tutkitaan, ikään ku oleellista, et kuinka julkista se tutkimus siin kohtaa matkaa on. Tai okei, sehän voi olla sit hyvin monel eri tasol se tutkimus, mutta (sit tietenki, ku) lähetään sinne poliittisen päätöksenteon suuntaan, nii sit tarvitaan julkist keskusteluu ja muuta. Se on tietenki... Sil on oma paikkansa. Itse olen tietyst ankara tasavallan ja demokratian kannattaja, mut joskus (sitä tietenki on) tyytyväinen tämmösiin Natoon liittymisen kaltaisiin tilanteisiin, jossa homma hoidettiin himaan silleen niinku nopeesti.

Marko Palokangas: Kyllä. Nyt tietysti täs on paljon puhuttu siit, meilhän on valtava kokemuksellinen pankki olemassa erilaisista organisaatioista, järjestelyistä, ja ne toki elää ajassaan. Kun puhuttiin sopimuspalokunnista, poliisilla on omat haasteensa.

Jaakko Puuperä: Siin ois yks (--) [21:09] jauhettu vuosikaudet, ja mitään ei oo saatu aikaseks.

Marko Palokangas: Tais olla... Poliisiylijohtaja Mikko Paatero muutama vuos sitte esitti tämmöstä poliisin tueksi perustettavaa kodinturvaorganisaatiota, reservipoliisia. Sitäkin keskustelua käydään jatkuvasti, mutta toki siin on omat vaikeutensa ja ratkaistavat asiat, ennen ku semmonen voidaan järjestää.

Ehkä täs tullaan taas siihen perusasiaan, että viranomaisten vastuulla olevat esimerkiks voimankäytön oikeudet, niiden siirtäminen vapaaehtosille järjestöille tai toimijoille, jotka toimii yhdistyspohjalta, nii siin on oma (klikkinsä).

Jaakko Puuperä: Täs on oikeestaan asia, mihin mul on... Mulla löytyy vastaus tähänkin.

Marko Palokangas: No kerropa!

Jaakko Puuperä: [naurahtaa]. Elikkä, no joo, ihan vakavissaan, niin (siinä voi) kattoo hyvin paljon mallii just näist pohjoismaisist organisaatioista, miksei Virostakin, Yhdysvalloist edelleen, ja sit miksei Suomestaki. Mietitään vaik semmost ku tää metsästyksen ja kalastuksen valvonta. Siinähän nimenomaan luovutetaan viranomaisvaltaa, mut huom., nyt tulee keskeinen pointti: ei sitä valtaa luovuteta metsästysseuralle, vaan se luovutetaan yksityiselle, fyysiselle henkilölle. Ei juridiselle, vaan fyysiselle henkilölle. Ei aikoinaan, kun suojeluskunnat oli olemassa, tai Ruotsis vaikka kodinturva, niin okei, totta kai sil organisaatiollakin on viranomaistehtäviä, mutta ne viranomaistehtävät on sillä organisaatiolla siltä osin, kuin se on osa puolustuslaitosta. Et se ei oo mikään ry, jossa äänestetään, että otetaanko pyssy kaapist vai eikö oteta. Ei todellakaan. (Ihan niinku) [22:49] sopimuspalokunnissakin, niin eihän sopimuspalokuntakaan voi niistä viranomaistehtävistään ikään kuin äänestyksellä päättää. Se päättää sen yhdistyksen asioista.

Marko Palokangas: Joo, täs on se sana sopimus, mikä määrittää sen. Eli tehdään viranomaisen kanssa sopimus, joka... Toinen osapuoli tuottaa (palvelun).

Jaakko Puuperä: Kyllä. (--) metsästysseurojen kohalla just, että seurojen kans sovitaan asioita, mut sit (loppujen lopuks siin on) kuitenkin kysymys yksittäisestä henkilöstä, joka nyt valvoo vaikka kalastustoimintaa, (-) kalastuksen valvontaa tai riistan valvontaa. Niin se on viime kädes sit se yksittäinen henkilö, joka on siel käräjäoikeudes, jos jotain tyrii.

Marko Palokangas: Kyllä. Itse asiassa näemmekö me sen niin selvästi aina? Sä mainitsit tässä nyt monta elementtiä ja asiaa. Ja taas tartun yhteen sanaan, metsästys ja metsästysharrastus ja siihen liittyvä seuratoiminta. Niin näemmekö me itse asiassa sen, että meillähän on metsästäjiä Suomessa kymmeniä, satoja tuhansia, jotka osaavat lähtökohtaisesti, ainakin nii oletetaan, et osaavat käyttää asetta, säilyttää sitä, käyttää radiota. Sitten meil on Maanpuolustuskoulutusyhdistys, joka kouluttaa reserviä vapaaehtoisissa harjoituksissa ja tukee Puolustusvoimia siinä. Meil on sopimuspalokunnat, meil on poliisi, meil on erilaista yhdistystoimintaa, jotka tuottaa... on se sitten Suomen Punainen Risti tai Vapaaehtoinen pelastuspalvelu. Täähän on kaikki sitä radiolla käskettävää joukkoa tarvittaessa, joka voitais organisoida myös osaksi kokonaisturvallisuutta ja maanpuolustuksen tueksi, mut kyse on siitä johtovastuusta, eikö niin?

Jaakko Puuperä: (--) [24:29] organisoinnista. Oikeestaan se on varsinki organisoinnista. Kyllähän voidaan luoda tommonen juridisesti täysin pätevä ja toimiva verkosto, missä joku Vapepa ja SPR ja muu, kaikille kunnia, (siis älyttömän arvokkait ja) (--) tehny hienoo työtä. MPK pitää ehottomast mainita,

reserviläisyhdistykset, kaikki. Mut mä näkisin, että siin pitäis hirveen tarkkaan miettii se, että millä tavoin se organisoidaan, jotta (--) (Puolustusvoimille) raskas, ku siitä pitäis tulla nimenomaan maanpuolustusta tukeva eikä sitä rasittava systeemi.

Tää on vähän samanlainen juttu, ku Suomes usein puhutaan siit, että mitä Nato maksaa meille. Must se on hassu se keskustelu, koska meiän pitäis kattoo, mikä on Natost saavutettava nettohyöty. Maksaa jotaki, joo, mut mitä me saadaan? Koska kyllä viime käes voidaan rahassakin mitata aika paljon asioita, jopa turvallisuutta jossakin määrin. Se on tietyst hirveen vaikeeta, mutta...

Marko Palokangas: Nii, ja sitte tietysti yksilön asennoitumistapa ja arvomaailma liittyy tähän kaikkeen. Aika paljon yhteiskunnassa heijastuu se, että ihmisil on paljon oikeuksia. Mut sit on myöskin velvollisuuksia. Tän tasapainon löytäminen varmaan osa tätä –

Jaakko Puuperä: Esimerkiks vaikka keskustelu siitä, et säilytetäänkö aseita kotona, siihenhän tämmöset yleensä tahtoo sit aina takertuu, niihin detaljeihin. Totta kai tilanne, jossa ase on kotona, on valmiuden kannalta hyvä ratkasu. (Esmes) [25:55] Sveitsissä (on näin) (--), Ruotsissa kaikil Hemvärnet-jäsenillä, Virossa kaikilla Kaitseliitin jäsenillä on aseet kotona, tai lähes kaikilla. (--), mutta lähtökohtasest näin.

Totta kai se on valmiutta lisäävä juttu, mut pikku hiljaa meiän pitäis nousta tavallaan vähän niinku sen yläpuolelle, että ei se rynnäkkökivääri oo se nykyaikasen sodankäynnin number one juttu kyllä, että se oli ehkä sillon, ku (pystykorvaa pidettiin tasajyvällä vyön kohalle), niin se oli eri maailma. Et kyl (ne on) paljon muita osaamisia, joita tarvitaan, edelleen väheksymättä ampumataitoa. Sama koskee näit metsästäjii ja muita, että siinäki on must... Melkein oleellisempi piirre siinä on sen joukon organisoituneisuus ja sen hälytysvalmius ja tämmöset asiat.

Ja sielt tullaanki hyvin nopeest esmes semmoseen ihan aitoon ongelmaan tän päivän Suomessa, joka koskee kaikkii yhteiskunnan aloja. Muutenki mä haluisin painottaa sitä, että ei Puolustusvoimia pidä nähdä erillisenä, Santahaminan saarella esimerkiksi vaikkapa nököttävänä orgaanina, vaan se on kiintee osa koko yhteiskuntaa, ja se on yhteiskunnan peili ja osa sitä. Niin sama koskee tämmösii vapaaehtosjärjestelyitä, että kyl ne pitää nähdä sillä tavoin, et ne todellaki tukee sitä kokonaisuutta.

Ja meiän haaste on tällä hetkel just siinä meiän väestörakenteessa. Meiän demografia on ihan järkyttävä tänä päivänä Suomessa. Säki ku oot näitten sopimuspalokuntien kanssa, tai kansanomasesti vapaapalokuntien, niin –

Marko Palokangas: Vapaaehtosten palokuntien –

Jaakko Puuperä: Niin, (mut et) [27:33] ihmiset ymmärtää paremmin, niin käytän tämmöst vanhahtavaa termiä tahallaan. Tiedän, että sua ärsyttää, (silti). Mut –

Marko Palokangas: [nauraa]. Sait kynnyksen rikottua!

Jaakko Puuperä: [nauraa]. Niin niin! Ku sielki nähään jo hirveen vahvasti tää haaste, että sul saattaa olla kaveri, jolla ois esmes vaikka jossaki paikallises teollisuuslaitokses siviili(-), et se ei oo (--). Sit sen pitäs olla siin palokunnassa, ja sit sil ois ehkä vielä hyvä fyysinen kunto ja hyvät hoksottimet, ja se on vaikka reservin majuri. Niin meil on tämmösii ihmisii, ja niihin kohdistuu yhä enemmän odotuksia, ja niit on yhä vähemmän. Et pelkästään fyysisen kunnan rapautuminen... Ja mä en tarkota täl sitä, et sodankäynti on sitä, et juostaan metässä kiväärin kanssa. On se sitäkin, mutta ku se on vaan niin, että jos sä oot yli kolmekymppinen kaveri, ja sä et urheile ollenkaan, niin vaikka sun tehtävä ois pelkkää tietokoneen ääres istumista, sä et jaksa sitä, jossei sun fyysinen kunto oo hyvä. Ja nää on semmosii haasteit, mitkä on oikeest valtavan suuria. Ja tämmöses jonku kodinturvajoukon kaltasen systeemin kehittämisessäki ne pitäs huomioida ja miettii tarkkaan, ettei vaan rakenneta sitte uutta hallintohimmeliä muiden päälle, jost ei sit saadakaan mitään hyötyä irti.

Marko Palokangas: Nii, se vaara on aina, että se muuttuu byrokraattiseksi se osaaminen ja toiminta, ja silloin se kankeutuu, ja siit ei oo oikeestaan mitään muuta ku haittaa.

Jaakko Puuperä: Ja täs pitää aina kuitenkin muistaa se, ettei hallinto oo mikään kirosana. Et hyvä hallinto on sama ku hermosto ihmisellä. Mut jos hermot ei oo kunnossa, nii sit ne ei oo kunnossa.

Marko Palokangas: Joku tais aikanaan sanoo, että byrokratian vastakohta on anarkia. Jossain siinä välillä (pitäs kenties liikkua) [29:09].

Jaakko Puuperä: (Joo, kyllä, just). Jos näin sanotaan, niin kyl mäki, vaikka vähän anarkinen ihminen joskus olenkin, niin kyl mäki (--) valitsen mieluummin sen byrokratian ku anarkian [naurahtaa], et kyl se vaan näin on!

Marko Palokangas: Vielä palatakseni hieman näihin esimerkkeihin ulkomailta. Itsas tänä päivänä juuri nyt vuonna 2023 Suomella on hirveen paljon kysyntää. Meidän kokonaisturvallisuuden malli ja meidän puolustusjärjestelyitä, puolustusratkasua, alueellista vastuuta, paikallisjoukkojen toimintaa, nii sille on kysyntää maailmalla, ennen kaikkee ehkä tälle meidän asevelvollisuusjärjestelmälle. Kysytään usein, että miten te ensinnäkin onnistuitte sen säilyttämään silloin 2000-luvun alun terrorismin vastasen sodankäynnin ylitsevuotavassa tai valtaavassa asetelmassa, jossa keskityttiin kansainväliseen kriisinhallintaan ja muutettiin asevelvollisuutta ammattiarmeijaksi. Esimerkiks naapurimaassa Ruotsissa näin tehtiin. Suomi ei mennyt siihen jostain syystä mukaan. Syyt on moninaiset, ja ehkä täällä on paljonki syitä. 1340 hyvää syytä oli ainaki yks osatekijä sitä.

Mut meil on myöski ulkomailta paljo otettavaa. Mainitsit Viron Kaitseliitin. Ruotsissa Hemvärnet. Norjassa taitaa olla samanniminen, Hemvärnet. Onks meillä jotain sieltä opittavaa tai ammennettavaa?

Jaakko Puuperä: (--) [30:49] valtavasti, mut aina mä haluun painottaa sitä, että pikku hiljaa voitaa Suomes alkaa ajattelemaan ihan itte. Et meil on kauheen pitkä alamaishistoria. Mä nyt toivon, et kukaan ei loukkaannu, mutta ei –

Marko Palokangas: Joku loukkaantuu kuitenkin, voit olla ihan varma!

Jaakko Puuperä: (--). Ei suomalaiset nyt välttämättä oo, kaikist vahvuuksistamme huolimatta, aina olleet se ehkä kaikista itsenäisimmin ajatteleva kansakunta. Meil on vähän semmonen taipumus miettiä, mitähän noi meist ajattelee, mikä on Suomi-kuva, tuleeko mainehaitta. No miksei, joo, mutta mä vähän epäilen, et sveitsiläiset ajattelee paljon vähemmän sitä. Tai itsas tiedän, et ne aattelee –

Marko Palokangas: Miks juuri sveitsiläiset?

Jaakko Puuperä: Nii, se on hyvä kysymys. Ehkä se on se, et ne on ollu pitempään itsenäisiä. Confoederatio Helvetica, sehän on siis, niinku, se ei ole liittovaltio, vaan valtioliitto. Mä väittäisin, et se lähtee aika pitkälti siitä, että sveitsiläinen ihminen on kansalainen eikä alamainen. Ja meil on aika pitkä alamaishistoria, meidän kansalaishistoria on varsin lyhyt. Se tavallaan katkaistiin juuri sillä historian hetkellä, kun se ois voinu syttyä, eli silloin ku Ruotsissa tuli ranskalainen vallankumouskenraali kuninkaaksi, nii silloin Suomi liittyi osaksi Venäjää. Ja sitten vielä, ku Venäjällä tapahtu, mitä silloin tapahtu, et se kääntyi Aleksanteri I:n valtakauden loppupuolella yhä enemmän takasin siihen vanhaan venäläiseen, hyvin diktatuuriseen tai tämmöseen keskitetyn johtamisajattelumaailmaan, niin meistä tuli taas (--) [32:37] pysyttiin alamaisyhteiskuntana. Ja kyl se näkyy meis edelleen. Mä en nyt sano, että ne suomalaiset, vaan me suomalaiset, mä puhun myös itsestäni.

Ja siinä toki katson kyllä... Vaik nykynuorisoa (-) aina arvostella millon mistäkin, niinku aina on arvosteltu nuorisoa, niin kyl mä nään nois nykynuorisissa (--) hyvän piirteen, ainakin yhden, ja se on se, että... Itselläni ei siis ole lapsia! [naurahtaa]. Niin ainakin yhden, ja se on se, että minust ne uskaltaa enemmän olla eri mieltä ja kyseenalaistaa kaiken. Se on välil aika ärsyttävää, mutta ne ei oo välttämät ihan vääräs aina!

Marko Palokangas: Se on muuten totta, ja se on, kuten sanoit hyvin, se on aika hyve, ei mikään (negatiivinen asia).

Jaakko Puuperä: On se minust kyllä. (Minust se on) nimenomaan kansalaishyve. Ja tää on varmaan semmonen asia, että nyt ku (palataan takasin) tästä historialliselt retkeltä tähän sun kysymykseen, niin totta kai kannattaa ottaa ulkomailta esimerkkiä ja tutkia asioita huolellisesti ja sitten tehdä ne omat päätökset.

Marko Palokangas: Hyvä. Tämä on ainakin minun mielestäni hyvä esimerkki taas siitä, et olemme sotataidon ytimessä. Me ollaan keskusteltu nyt aika laajastikki ja jopa hyvin filosofisesti siitä, miten Suomessa... minkälaisia vahvuuksia meillä on, minkälaisia

perinteitä ja perintö sieltä osaamisesta on. Emme ole tässä ratkaisemassa asiaa, korostettakoon nyt kaikille sitä, vaan ehkä avaamassa tämmöistä vähintäänki puoliakateemista keskustelua siitä, että meil on viel myöski paljon mahdollisuuksia ja ennen kaikkee paljon tekemistä ja töitä sen eteen.

Jaakko Puuperä: Siel vahvuuspuolel on ehkä just toi... Tavallaan, jos ollaan siel alamaisuuden ja kansalaisuuden välimaastossa (--) [34:27] se on teoriaa. Mutta vahvuuksii on se, että suomalaisil on edelleen hirveen suuri alttius auttaa toisiaan. Toisin ku väitetään, ei esimerkiks Helsingissäkään... Mä en oo oikeen koskaan tunnistanu, itse maalta tulleena, mä en koskaan tunnistanu sitä väitettä, et Helsingis ihmiset välittäis toisistaan. Kyl tääl, jos joku kaatuu naamalleen kadulle, tullaan aika nopeest auttaa ja kysyy, mikä sul on hätänä.

Marko Palokangas: Mun omassa kotipalokunnassa meil on slogan, joka kuuluu: palava halu auttaa. [naurahtaa]. Tää o ehkä hyvä esimerkki siitä. Sit täytyy tietysti muistaa, että Suomi on yhdistysten ja järjestöjen luvattu maa. Meil on jopa semmonen ku yhdistyslaki, mitä mones muussa maassa ei ole. Tääl on yli satatuhatta yhdistystä, joiden potentiaali on kaikki meidän yhteisen turvallisuuden käytössä. Tässä varmaan on se kaiken ydin, eikö niin?

Jaakko Puuperä: Kyllä, ja sit edelleen palaan siihen, että sen (organisoinnis, ettei) se oo anarkinen, vaan et se ois nimenomaan, ei byrokraattinenkaan, mutta organisoitu.

Marko Palokangas: Maanpuolustuskorkeakoulu täytti tänä vuonna 30 vuotta, ja nyt kun mainitsit monta kertaa tän tutkimuksen, niin meil tän 30-vuotisjuhlavuoden teemana on tutkien, oppien ja innovoiden, tai opettaen, innovoiden. Täs on kolme hyvää tekijää, jolla voidaan myöski tukee tätä kaikkea.

Mutta erinomaisen paljon, Jaska, kiitoksia sinulle hyvästä keskustelusta. Kuten sanottu, niin emme varmaan menneet kovin pitkälle asioiden ratkaisussa, mutta keskustelimme asiasta, joka on päivänpolttava. Ja tuskin maailman turvallisuustilanne tulee ikinä muuttumaan sellaiseksi, että elämme aina syvässä rauhan tilassa, jossa ei ole mitään ulkopuolisia tai sisäisiä uhkia, vaan aina on olemassa näitä niin sanottuja uhkia tai ongelmia tai turvallisuuspoikkeamia tai tilanteita, johon meidän pitää varautua. Ja varautumisen kautta muodostetaan valmiutta. Ja tässä meillä kaikilla, jokaisella Suomen kansalaisella on rooli.

Jaakko Puuperä: Niin, mä tohon sanosin, just tos aikasemmin viittasit tähän, että haluttiin näyttää, että jotain tehdään. Ja just, mitä äsken sanoit, niin siitähän on aika paljon myöski kysymys. Ja sehän ollu suomalaisen turvallisuusajattelun, läpi itsenäisyyden ajan, se kantava ajatus, että osoitetaan normaalioloissa, rauhan aikana, että meihin ei kannata koskea. Vähän niinku siin Talvisota-elokuvan yhes alkukohtauksessa, että meiltä on hyvä vaatia, paha tulla ottamaan. Mulla pohjalaisena tulee ain pala kurkkuun (--) [37:05]. Mut se on näin. Ja se on nimenomaan proaktiivista

sodan ennaltaehkäsyä, mut siihen pitää olla sit oikeest uskottava systeemi, johon usko muutkin ku suomalaiset itse!

Marko Palokangas: Juuri näin. Kiitoksia, hei, kaikille kuulijoille myöskin. Ja podcastissa palaamme eri aihealueiden kautta tähän samaan teemaan, eli sotataidon ytimeen, ja ennen kaikkea sodankäynnin laaja-alaisuuteen. Se ei ole vain aseellista puolustamista, siihen liittyy paljon muitakin turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Mutta, Jaakko, Jaska, vielä kerran kiitoksia sinulle!

Jaakko Puuperä: Kiitos!

[musiikkia]